

167. Lauantaina 7 päivänä joulukuuta 1996

kello 16.20

Päiväjärjestys

5) Hallituksen esitys laiksi kansanterveyslain 4 §:n muuttamisesta 5380

Ilmoituksia

Hallituksen esitys 230/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
37/1996 vp

Toinen käsittely

6) Hallituksen esitys laeiksi liikennevakuutuslain, potilasvahinkolain, tapaturmavakuutuslain, vakuutusyhtiölain ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 33 ja 49 §:n muuttamisesta „

1) Hallituksen esitys valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamisesta 5368

Hallituksen esitys 226/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
38/1996 vp

Hallituksen esitys 148/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 25/1996 vp
Lakialoite 55/1996 vp

Ensimmäinen käsittely

7) Hallituksen esitys laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi „

2) Hallituksen esitys laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta 5380

Hallituksen esitys 227/1996 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
39/1996 vp

Hallituksen esitys 180/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 19/1996 vp

8) Hallituksen esitys laiksi Suomen Vientiluotto Oy:n korkotuesta, valuuttakurssitappioiden korvaamisesta ja antolainauksen valtion takauksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta „

3) Hallituksen esitys Suomen Hallitusmuodon ylintä syyttäjää koskevien säännösten muuttamisesta sekä laiksi yleisistä syyttäjästä ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi ..

Hallituksen esitys 240/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1996 vp

Hallituksen esitys 131/1996 vp
Lakivaliokunnan mietintö 20/1996 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

4) Hallituksen esitys siemenkauppain 3 ja 4 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys 204/1996 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö
23/1996 vp

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täyssiintuntoon, sekä ed. Virtanen.

Täysistunnon kuluessa ilmoitetaan ed. Bremer.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 148/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 25/1996 vp
Lakialoite 55/1996 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 25. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

E d. M i k k o l a : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi hyväksytään I vastalause ja sen mukaiset lakiehdotukset. Ehdotukseeni kuuluvat näin ollen myös ne ponsiesitykset, jotka löytyvät valiokunnan mietinnöstä. Siis ehdotukseni on, että käsittelyn pohjaksi hyväksytään I vastalause ja siihen tehdyt lakiehdotukset.

Käytännössä tämä poikkeaa hallintovaliokunnan kannasta sillä tavoin, että esitykseeni kuuluu ns. viiden läänin malli, kuten hallitus ehdottaa, kuitenkin sillä muutoksella, että lääninhallituksen alaisuuteen ei siirretä työsuojelupiiriä vaan työsuojelupiirit jatkavat toimintaansa nykyisellään. Tämä vastalausehan poikkeaa vain lääninhallinnon osalta hallintovaliokunnan enemmistön kannasta.

Ehdotukseni merkitsee, että työvoima- ja elinkeinokeskuksia on 15, niin kuin valiokunnan enemmistölläkin on ollut, eli valiokunta oli tältä osin, työvoima- ja elinkeinokeskusten osalta, ja myös ponsilausemista täysin yksimielinen.

Muutaman sanan sanon menettelytavasta. Käytännössä tämä tarkoittaa nyt sitä, että ensimmäinen äänestys tullaan käymään pohjasta, jossa hallintovaliokunnan ehdotus on "jaa" ja äsken tekemäni pohjaehdotus on "ei". Haluan tämän selväksi tehdä kaikille, koska kokemus osoittaa, että näissä äänestyksissä tapahtuu joka kerta virheratkaisuja vahingossa.

Sen verran sanon vielä, että on esitetty myös sellainen näkemys, sen teki ed. I. Kanerva aikaisemmin päivällä, että kun hallitus on ilmoittanut, että mikäli lääniasia kaatuu, koko ehdotus vede-

tään pois, niin tästä voisi eduskunta tehdä laki-aloitteen ja sen kautta työvoima- ja elinkeinokeskukset hoitaa. En usko tämäntapaiseen menettelyyn käytännössä, että näin keskeisessä asiassa voisi tällainen asia edetä edustaja-aloitteen pohjalta. Haluan sanoa tämän.

Kaiken kaikkiaan haluan sanoa sen, että mielestäni tämä on kokonaisuus ja näkemykseni on sen mukainen, että tämä kokonaisuus pitäisi hoitaa. On sanottu, että asian palauttaminen uudelleenvalmisteltavaksi olisi ollut viisasta. Mielestäni, jos näin käy, epävarmuus jatkuu. On aivan selvää, että tämän hallinnonuudistuksen pitäisi edetä jatkuvana prosessina, niin kuin on tehty jo paikallistasolla kihlakuntauudistus. Nyt olisi tämän vuoro, ja varmaan tultaisiin keskushallitukseen jnp. Jos tämä esitys kaatuu, epävarmuus läänien osalta ja muun hallinnon kehittämisen kannalta jatkuu. Näin ollen se ei ole onneksi tälle maalle, ja ennen kaikkea työvoima- ja elinkeinokeskusten aikaansaaminen olisi elinkeinoelämän ja työllisyyden kannalta erittäin merkittävää ja tärkeää. Näin ollen kannattaa varjella tätä kokonaisuutta.

Arvoisa puhemies! Tällä muutosesityksellä lopetan puheenvuoroni.

E d. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on todella yksimielisesti päättänyt esittämään, että maahan perustetaan vähintään 15 työvoima- ja elinkeinokeskusta. Me olemme pitäneet tätä tärkeänä siitä syystä, että maakuntien liittojen johdolla tapahtuva alueellinen kehittämistyö mukaan luettuna nykyistä tehokkaampi elinkeino- ja työvoimapolitiikka voisi toimia. Sen sijaan valiokunnan selkeä enemmistö on katsonut, että maa tarvitsee edelleen 11 läänin, että tässä yhteydessä ei tehdä läänijakoon muutoksia ja että suurläänihanke, viiteen läänin siirtymisen Manner-Suomen alueella, hylätään. Tämä oli valiokunnan selkeän enemmistön tahto.

Nyt seuraavassa äänestyksessä tämä on siis "jaa", valiokunnan pohja. Mutta jos käy niin, mitä en toivo enkä usko, että ed. Mikkolan ehdottama I vastalause mukainen pohja voitaisi, yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen ehdottamaan lääninhallituslain 1 §:ään pöydälle jaettua muutosesitystä.

E d. V e t e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä kaikki edustajat toivat esille, kuinka suuri merkitys on perustettavilla työvoima- ja elinkeinokeskuksilla. Hallintovaliokunnalla oli yksimielisyys 15 keskuksesta, ja

16:nneksi eli Keski-Pohjanmaasta hallintovaliokunta mietinnössään totesi, että Keski-Pohjanmaalle tulee perustaa toimiva aluekeskus.

Vain 16 maakuntaa halusi työvoima- ja elinkeinokeskuksen. En ymmärrä, miksi yksi jätettäisiin paitsi eli Keski-Pohjanmaa. Tätä, miksi Keski-Pohjanmaalle ei itsenäistä työvoima- ja elinkeinokeskusta muodostettaisi, on perusteltu sillä, että Keski-Pohjanmaan väkipohja on riittämätön. Mutta Keski-Pohjanmaa on toiminnallisena alueena huomattavasti laajempi kuin on hallinnollinen Keski-Pohjanmaan maakunta, eli Kalajokilaakso kuuluu monilta toiminnoiltaan Keski-Pohjanmaahan. Ylivieskassa, Kalajokilaaksossa toimii jo Keski-Pohjanmaan maaseutuelinkeinopiiri. Näin ollen Keski-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus ei ole enää rahallinen kysymys vaan se on tahdon kysymys.

Ehdotankin yksityiskohtaisessa käsittelyssä pöydille jaetussa muodossa Keski-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamista eli sitä, että näitä keskuksia tulisi olemaan 16.

Ed. D r o m b e r g : Arvoisa puhemies! Tämä laki on kokonaisuus. Se pitää sisällään hallinnouudistuksen läänien osalta, ja se pitää sisällään myös työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamisen, joten yhdyin ed. Mikkolan tuomiin näkemyksiin, kuinka meillä tulee hallintoa kehittää. Siltä pohjalta kannatankin hänen tekemäänsä pohjaehdotusta.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Arvoisat kollegat! Olen pahoillani, että tosiaan juna oli vähän myöhässä, ja joudun pitkittämään aikaanne tällä lailla kaikkien sovittujen juttujen jälkeen. Tiedotusvälineetkin saattaisivat kuulla nyt hyvän puheen, kun ovat paikalla, mutta hyvin lyhyesti tästä asiasta mielipiteeni lähinnä ilmaisen.

Tänä aikana työasiainvaliokunnassakin on joutunut kokemaan sen, kuinka tämmöinen suuruus ja yrityksellisyys ja kaikki muu vastaava toimivuus hakeutuu aina vain isompiin yksiköihin Suomessa, kun muualla maailmassa esimerkiksi Eurooppaan liittymisen myötä on koettu tämmöinen pienuus ja jotenkin anarkistis-demokraattisempi malli todellisuudeksi. Eli Eurooppaa on ruvettu käyttämään keinona toteuttaa jotain sen kaltaista demokraattista ja sivistynyttä olemista täällä meidän alueellamme. Eurooppaa on alettu käyttämään mahdollisuutena toteuttaa niitä yksilöllisiä ja pieniä tarpeita. Sinänsä sen takia hyväksynkin juuri tämän maakuntakes-

kusajattelun täydellisesti, mutta pidän lähes idioottimaisena tätä koplausta tai kiristystä, mikä tässä nyt sitten on hoidettu, että uusi läänijako pitäisi sitten hyväksyä samassa syssyssä.

Toinen asia, mihin olen kiinnittänyt huomiota, on se, jonka mainitsinkin vastauspuheessani, että kun on sanottu, että savolaisuus on suomalaisen politiikan ydin ollut viime vuosina, niin kaikki ehkä periaatteessa juontuu sinne, kun silloin 60-luvulla sovittiin tämä viimeinen läänijako ja jätettiin toteuttamatta se, että hämäläisillekin piti antaa toinen lääni. Hämäläiset saatiin silloin pienemään tämän pyynn merkityksellisen kaltaisesti siinä suhteessa, että Pirkka-Häme piti perustaa, piti perustaa Pirkanmaan lääni, jota sitten ei perustettu koskaan. Jotenkin näin synkronisesti itsenäisyyspäivän krapulapäivänä koen sen, että Hämeenlinnasta syntyjään olevana minulle jotenkin ottaa voimille, että savonlinalainen ministeri on lopullisesti tuhoamassa Hämeen läänin. Ei se teille muille, jotka olette eri lääneistä, sillä lailla mitään merkitse, mutta jotenkin Agricola, joka Turun aikoinaan valitsi mielestäni viisaastikin Hämeen murteen Suomen kirjakielen ytimeksi, oivalsi jotain siitä, että on oltava myös jonkinlainen sydän maalla. Nyt kun katsoo tätä uutta läänijakoa, niin se muistuttaa hämmästyttävästi jotain sen kaltaista sirpaloitumista, joka ehkä kuvastaa myös tämmöistä suomalaisen persoonallisuuden skitsofreenista pirstoutumista.

Jopa se logiikka pettää, että kun Eurooppa todella mahdollistaa pienille alueille itsenäisyyden tunnun, niin Suomi tavallaan toimii juuri sillä lailla kuin Neuvostoliitto tai amerikkalaiset toimivat aikoinaan intiaanien suhteen. Suomalaisugrilaiset kansat ovat Euroopan harvinaisimpia kansoja. Kun Neuvostoliitto levittäytyi Siperiaan ja muualle, niin siellä oli kaiken näköisiä upeita jokien nimiä, Sateenkaari, Vagina tai jotain tämän kaltaisia, Auringonlaskun paratiisi tai portti jokien ja järvien niminä. Sitte kun neuvostoliittolaiset saivat nimittää ne venäjän kielellä, niin niitten jokien nimeksi tuli Isojoki, Pikkujoki, Mutkajoki, Vähän väärempi joki ja kaikkea muuta vastaavaa. Nyt tässä läänijaossa on olemassa tämmöisiä Itä-Suomen läänejä ja Länsi-Suomen läänejä ja Etelä-Suomen lääni.

Eli minkä takia suomalainen itsetunto toimii Eurooppaan yhdentymisen aikana niin päin, että se vie meiltä entisestään niitä asioita, joita muualla maailmassa korostetaan sen takia, että tämä Eurooppa mahdollistaa meille sen asian? Ikään

kuin tämä olisi vieläkin sellainen kansa, jota täytyy edelleen hajottaa ja viedä sen juuria pois siinä tilanteessa, jolloin muut käyttävät hyväkseen sitä Euroopassa. Siellä mahdollistetaan tämä "root-sien" voima.

Jos johonkin vielä palauttaisi tämän, niin tulee mieleen joku tämmöinen vanha linnalääni-ajattelu ja idea, mikä todellisen suomalaisuuden ja maakuntien hengen pohjalta on luotu. Samalla tavalla kuin me olemme hukanneet ikään kuin kalevalaisen perintömme, niin ne voisimme ennen kaikkea nyt käyttää tämmöistä keppihevosta jopa Euroopassa siinä, että meillä todella on se kansanperintemme rikkain aarteisto Euroopassa ja se löytyy täältä Suomesta. Samalla lailla te ihmisinä, te poliittisina ihmisinä, minä poliittisena ihmisenä koen tämän sen kaltaisena mahdollisuutena, että jossain kohdassa on sanottava seis sille keinottelulle, sille poliittiselle keinottelulle, jonka lopputulosta tämäkin loppujen lopuksi on. Edellinen hallitus teki nämä metsäkeskuskokat ja meillä Suomessa on aina poliittisesti jatkettu mokaamista mokaamalla uudestaan ja uudestaan. Miltään hallitukselta ei ole löytynyt selkärankaa ottaa takaisin joitain juttuja, vaan aina sitten seuraavaksi on sovittu ja tehty kauppaa sillä, että tehdään taas uusi moka kokan päälle ja viedään sitä eteenpäin. Jälleen kerran tässä ollaan tekemässä tällainen legendaarinen moka.

Linnalääneistä kevennykseksi sanon, että onneksi, vaikka sinne Lappiinkin jää se linna, tarkoitan lumilinnaa, ja saavat oman lääninsä, ehkä sielläkin on se eräs kuningas, joka ansaitsee mokaajien mokaajana oman lääninsä.

En siis kannata hallituksen ehdotusta.

Ed. L ö v : Arvoisa rouva puhemies! I vastalauseen perusteluissa sanotaan muun muassa, että ruotsinkieliset palvelut suurlääneissä jopa tulevat paranemaan. Se tullaan takaamaan. Kuitenkin tiedämme, että tilanteissa, missä vähemmistö on rajallisen pieni, tämä ei käytännössä toteudu eikä ole mahdollista noudattaa hallitusmuodon ja kielilain määräyksiä tältä osin. Länsi-Suomen läänissä tulee olemaan reippaasti alle 10 prosenttia ruotsinkielisiä, joten tämä ruotsin kielinen käytännössä uhan alla palveluissa.

Myöskin ministeriön edustajilta ja ministeriltä itseltään kysyttiin valiokunnassa tätä valmisteltaessa, voitaisiinko romuttaa koko läänin uudistus. Silloin sanottiin, että tehtäväkenttä on niin laaja ja tärkeä, että sitä ei voida tehdä. Kuitenkin halutaan nyt keskittää. Tämä on sii-

näkin epälooginen, että tämä ei tuo juuri säästöjä lainkaan.

Värderade talman! Den här reformen innebär när det gäller den svenska servicen att man tyvärr inte i praktiken kommer att kunna iakttå grundlagens och regeringsformens bestämmelser om service på det svenska språket. I en situation där minoriteten endast är marginell, under 10 procent, så vet jag att det i praktiken inte fungerar och därför är den här reservationen ologisk också till denna del.

Ed. S k i n n a r i : Arvoisa puhemies! On totta, että Hämeen nimi lääneistä poistuu. Itse olen Päijät-Hämeestä. Ei päijäthämäläisyys tästä poistu, ei kantahämäläisyys eikä pirkkalaisuus poistu, vaan maakunnallisten liittojen toimesta pystytään nämä asiat hoitamaan.

Viime hallituksen aikana lähdettiin Suomeen muodostamaan eduskunnan suurella enemmistöllä maakuntien Eurooppaa. Tämä linja on osoittautunut käytännössä erittäin hyväksi. Näiden maakunnallisten liittojen, maakuntien tueksi tarvitaan elinkeinokeskuksia, jotta niillä olisi viennissä, suomalaisessa elinkeinotoiminnassa ja monissa muissa asioissa riittävästi asiantuntemusta tehdä päätöksiä.

EU:n hallintohan perustuu talousmaakuntiin. Kaikki maakunnalliset ohjelmat ja EU:n rahavirrat menevät talousmaakuntiin eli maakuntien liittojen kautta. Sen takia näitä pitää edelleen vahvistaa. Sen takia läänejä ei enää sillä tavoin tarvita. Kun tämä uudistus tehdään, säästetään valtion menoja, mutta säästetään niin, että kukaan ei joudu työttömäksi. Kun on tehty suuria fuusioita yksityisellä sektorilla, ne on usein tehty niin, että siellä on lähtenyt niin herroja kuin muitakin ulos, mutta tämä uudistus voidaan tehdä valtionhallinnossa niin, että kukaan ei joudu työttömäksi.

Näillä perusteilla kannatan ed. Mikkolan ehdotusta.

Ed. E l o : Rouva puhemies! En oikein ole ymmärtänyt koko tämän keskustelun aikana sitä huolta, jota ruotsalaisessa kansanpuolueessa on kannettu ruotsinkielisen palvelun saamisesta. Palvelujahan saadaan ruotsin kielellä kunnissa, erilaisissa laitoksissa, sairaaloissa jne. Eihän tämä palvelu muutu miksikään. Päinvastoin voidaan todeta, että lääninhallinnossa varmasti tullaan vaatimaan virkamiehiltä vaadittava kielitaito, jotta ruotsinkielinen palvelu voidaan turvata.

Siinä mielessä mielestäni ruotsalaisen kansanpuolueen huoli on aiheeton.

Värderade talman! Jag tycker att det bekymmer som man har väckt här i plenisalen nog är obefogat, för jag är faktiskt övertygad om att den svenskspråkiga befolkningen kommer att få de tjänster på svenska som den har fått också hittills.

Pääministeri Lipponen: Arvoisa puhemies! Eduskunta on käynyt valiokunnassa ja ensimmäisessä käsittelyssä hyvin laajan keskustelun aluehallintouudistuksesta. Minulla ei asian sisältöön ole mitään uutta vallankumouksellista esitettävää.

Minusta — ja puhun nyt koko hallituksen puolesta — on ollut täysin aiheellista ja perusteltua, että kansanedustajat ovat paneutuneet asiaan erityisen vakavasti ja ovat edustaneet äänestäjensä ja omien alueidensa, vaalipiiriensä tuntoja. Siitä ei ole mitään epäilystä. Asia on kuitenkin nähtävä siinä näkökulmassa, että asiaa on todella valmisteltu hyvin pitkään. Uudistuksen juuret ovat jo aikaisempien hallitusten ajoissa. Edellinen pääministeri on jo viitteellisesti puhunut viidestä läänistä. Ylimalkaan aluehallintouudistusta on haluttu viedä siihen suuntaan, että painopiste siirtyy maakuntiin.

Läänithän ovat osa keskushallintoa. Olen ymmärtänyt niin, että hyvin laaja yhteisymmärrys vallitsee siitä, että pitäisi päästä periaatteessa kuntalähtöiseen aluehallintoon, alueiden kehittämiseen. Kuitenkin tämän keskustelun aikana tämä pyrkimys on asetettu kyseenalaiseksi vaatimalla sitä, että pitäisi yhtä aikaa ylläpitää sekä läänejä että maakuntia. Tuntuu siltä ikään kuin tahto kehittää maakunnalliselta pohjalta, missä taustalla on kunta, kunnallinen itsehallinto, on tässä heikentynyt, tai kun se on aivan loppuvaiheessa haluttu nostaa esiin puhumalla siitä, että elinkeinokeskukset pitäisi olla joka maakunnassa, se tuntuu minusta hieman myöhäsyntyiseltä.

Kustannustekijä on myöskin tärkeä. Voidaan sanoa, että 65 miljoonaa on vähän rahaa, kun puhutaan koko budjetista, mutta siinä on kysymys säästöistä aluehallinnossa. Jos näitä säästöjä ei voida tehdä, niin silloin herää kysymys, onko halua sitten hallinnossa ylimalkaan saada säästöjä aikaan.

Minä muistelen, että keskusta, kun oltiin hallitusneuvotteluja käymässä, lähti siitä, että hallinnosta pitäisi säästää, oliko se miljardi vain puolitoista. Jos tällaiseenkaan ei kyetä, missä ne ovat sitten hallinnosta tehtävät säästöt? Eli se

säästö, joka syntyy, jos hallituksen linjan mukaan edetään, merkitsee sitä, että säästetään ns. hallinnosta eli aivan sellaisista johtotehtävistä, jotka eivät uudessa rakenteessa ole tarpeellisia ja tehdään tilaa varojen osoittamiselle sellaisiin palveluihin, jotka ovat todella kansalaisia lähellä, joita kansalaiset tarvitsevat eli käytännössä sen palvelutason turvaamiseen, josta tässä myös on kysymys. Eli vaikka siirrytään viiden läänin malliin, silti palvelut turvataan. Mutta ei ole mahdollista ajatella, että kakku syödään ja pidetään myöskään hallinnon uudistuksessa.

Elinkeinokeskukset ovat se suuri uudistus ja edistysaskel, joka tässä on mahdollista ottaa. Minä toivoisin, että nyt mielet keskittyisivät eduskunnassa siihen, että tästä loppujen lopuksi on kysymys. Sellainen ajatus, että meillä todella on elinkeinokeskukset ja läänit tämän ratkaisun jälkeen, on täysin mahdoton ja epäkelvo.

Vielä ruotsinkielisistä palveluista. Ne tulevat ehdottomasti säilymään, eikä siinä ole kysymys tietenkään siitä, että jos siirrytään suurempiin lääneihin, niin sitten ohuemmalla mittarilla mitataan ruotsinkielisten kansalaisten palvelutarpeita, ei missään tapauksessa! Ne palvelut säilyvät.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kiinnittää arvoisien edustajien huomiota siihen, että toinen käsittely on tässä asiassa ratkaiseva. Jos tässä käsittelyssä käy niin, että valiokunnan esitys saa taakseen enemmistön, hallitus tulee vetämään aluehallintoesityksen pois eduskunnasta, ja se tarkoittaa sitä, että elinkeinokeskuksia ei myöskään tulla perustamaan, eikä se onnistu myöskään minkään lakialoitteen pohjalta. (Hälinää)

Meillä on parlamentarismi voimassa ja parlamentaarinen hallitus toimii. Eli nyt minä nimenomaan osoitan sanani oppositiolle: Oletteko valmiita ottamaan sen riskin, että elinkeinokeskukset kaatuvat? Se ratkaistaan tässä. Ei tule elinkeinokeskusta Keski-Pohjanmaalle tässä esityksessä, mutta ei tule myöskään Etelä-Pohjanmaalle. (Hälinää) Eli hallitus on tullut tässä käsittelyssä hyvin pitkälle vastaan. (Puhemies koputtaa) Minusta kannattaisi kuunnella, arvoisat edustajat, koska asia ratkaistaan nyt tässä toisessa käsittelyssä. Asia ratkaistaan tässä.

Hallitus on tullut hyvin pitkälle vastaan. Minusta 15 elinkeinokeskuksen mallilla voidaan järkevästi hoitaa asioita. Jos menemme siitä yli, silloin tämä uudistus taas toisella tavalla vesitty, eli myös 15:n mallissa voidaan Keski-Pohjanmaallakin asiat hoitaa. Se on täysin mahdollista. Mutta jos mennään tästä pitemmälle, silloin syntyy lisäkustannuksia; työvoimapiirejä tulee lisää

jnp. Ei se ole mielekästä. Hallitus on tullut tässä vastaan, samoin siinä, että työsuojelupiirit on tästä irrotettu. Minusta tätä olisi tältä kannalta hyvä miettiä muuallakin kuin oppositiossa.

Asia on nyt eduskunnan käsissä tässä äänestuksessa, ja minä tulen suurella mielenkiinnolla seuraamaan nimenomaan, mitä oppositio tekee. Onko oppositio, keskusta, valmis siihen, että elinkeinokeskukset kaatuvat? Eli tässä voi käydä niin, että tuijotetaan ikään kuin peräpeiliin ja nähdään sielläkin asiat toisin kuin aikanaan edellisen hallituksen aikana toimittiin, sen sijaan että nyt saisimme nämä elinkeinokeskukset, pääsisimme todella kehittämään alueita siinä tilanteessa, jossa me Suomessa olemme tänä päivänä, jolloin alueilla on erittäin suuria valmiuksia, ideoita, tahtoa lähteä kehittämään asioita. Eduskuntako nyt sitten tämän kehittämistahdon torjuisi alueilla?

Minä toivon, arvoisa puhemies, ja uskon, että eduskunnasta löytyy uudistustahtoa ja valmiutta antaa Suomen alueille se mahdollisuus, joka hallituksen esitykseen sisältyy.

Ed. A h o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin mitä tulee edellisen hallituksen tekemiin ratkaisuihin, hallitus ei missään vaiheessa tehnyt päätöstä siitä, että lähdetäisiin valmistelemaan tämän tyyppistä läänituudistusta. Sen sijaan annoin pääministerinä lehtihaastattelun, jossa totesin, että jos maakuntahallinnon kehittäminen kulkee sitä latua, joka avattiin edellisen hallituksen aikana, sen päässä voi olla tilanne, jossa maassa tarvitaan vain viisi läänin. Mutta lähtökohtana oli se, että se edellyttää maakuntahallinnon vahvistamista, maakuntatasehallinnon toteuttamista. Nyt ei ole nähty mitään siihen viittaavaa kehitystä.

Mitä tulee pääministerin väitteeseen siitä, etteivät läänit ja elinkeinokeskukset voi rinnakkain säilyä, nythän tapahtuu niin. Nyt vain läänien lukumäärä putoaisi viiteen.

Mitä tulee oppositioon vetoamiseen, on tietenkin erinomaista opposition kannalta, että hallitus vetoaa siihen, mutta ajankohta tälle vetoamiselle on aivan väärä. Tämän asian valmistelu olisi pitänyt aloittaa, niin kuin yleensä kunnalliseen ja maakunnalliseen päätöksentekoon liittyvä valmistelu, sillä tavalla että kaikki tahot olisivat olleet siinä mukana. Me nimittäin emme ole maakunnissa oppositiossa. Olemme vastuuta kantamassa siinä missä muutkin puolueet.

Mitä Keski-Pohjanmaan asioihin tulee, jotka kotimaakuntani osalta hyvin tunnen, näyttää sil-

tä, että pääministeri ei tämän ratkaisun sisältöä tunne. Keski-Pohjanmaa ei elinkeinokeskusta tällä ratkaisulla saa.

Pääministeri L i p p o n e n : Arvoisa puhemies! Keski-Pohjanmaa ei todellakaan saa elinkeinokeskusta mutta kuitenkin tämän ratkaisun puitteissa on mahdollista hoitaa palvelut erityisellä palvelupisteellä Kokkolassa tai muualla, mihin se halutaan sijoittaa. Eli kyllä tämän ratkaisun puitteissa on mahdollista hoitaa palvelut.

Tästähän on kysymys myös läänien osalta, eli tässä ei todellakaan, niin kuin oppositio haluaisi, haluta myöskään lakkauttaa läänejä, koska läänitasolla on tiettyjä tärkeitä palveluja ja tehtäviä, kuten turvallisuus, joka minusta on tärkeä asia. Tietysti voidaan ajatella, että olisi ollut muitakin mahdollisuuksia kuin viisi näiden tehtävien hoitamiseksi. Mutta tämä viisi läänin on myös eräänlainen kompromissiratkaisu, joten sen pohjalta minusta ratkaisu on nyt tehtävä.

Se, että oppositio ei ole ollut jossakin halua massaan valmistelussa mukana, ei yhtään vähennä opposition vastuuta tästä ratkaisusta. Kun te menette tämän jälkeen vaalipiireihinne, te joudutte siellä vastaamaan kysymykseen, jos tämä kaatuu, mihin jäi meidän elinkeinokeskuksemme, mihin jäi, ed. Vihriälä, Etelä-Pohjanmaan elinkeinokeskus, mitä tapahtuu Kainuussa. Tästä te joudutte vastaamaan. Minä toivon, että nyt löytyy järki ja yhteistyöhalu eduskunnassa.

Ed. A h o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielelläni vielä sen verran palaan edellisen vaalikauden ratkaisuihin, että silloinhan luotiin maakuntajako, jonka tarkoituksena oli se, että valtion piirihallinto sovitetaan maakuntajalon mukaiseksi. Se oli koko uudistuksen perusajatus. Olen aistunut tämän keskustelun ja koko asian käsittelyn aikana, että eduskunnan laajan enemmistön voimakas tahto on se, että valtion piirihallinto rakennetaan tuon vuonna 92 tehdyn päätöksen mukaisesti maakuntapohjalle, ja olen täysin vakuuttunut, herra pääministeri, siitä, että hallitus ei tällä painostuksellaan voi eduskunnan laajan enemmistön tahtoa murtaa.

Ministeri B a c k m a n : Rouva puhemies! Tarkoitukseni ei ollut puuttua enää keskusteluun, mutta kun edellisen hallituksen pääministeri tässä todisti, että edellinen hallitus teki sen tyyppisen ratkaisun, jossa pyrittiin kokoamaan nimenomaan maakuntajaotuksella valtion aluehallintoa, niin tämä ei pidä paikkaansa. Edelli-

nen hallitus muutti valtion aluehallinnon jakoa esimerkiksi suurentamalla tiepiirien kokoa, esimerkiksi suurentamalla veropiirien kokoa. Maakuntajaotuksen pohjalta ei tapahtunut uudistuksia, vaan nimenomaan päinvastoin. Tämä on mielestäni sikäli tärkeää, että tämä kehityssuunta on ollut tähän saakka vallitseva.

Vasta tämä hallitus on ryhtynyt kokoamaan valtion aluehallintoa nimenomaan maakuntajakoon pohjautuen ja pidän erittäin tärkeänä sitä, että tämä kehityssuunta voisi jatkua. Nyt olemme tekemässä ratkaisua, joka varmistaisi nimenomaan maakuntapohjaisen valtion aluehallinnon perustamisen.

Ed. A h o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta oltaisiin täysin tarkkoja, tuo tielaistosta koskeva ratkaisuhan syntyi edellisen hallituksen aikana tehdyllä muutoksella, jolla siirrettiin liikenneministeriön päätettäväksi tielaistoksen piirijako, ja se päätös tapahtui vielä ennen aluejakopäätöstä. Itse aluejakopäätös lähti siitä, että me halusimme luoda yhtenäisen pohjan, jota ei tällainen tilanne enää toistuisi. Sillä perusteella syntyi vuoden 92 ratkaisu, ja uskon, että ministeri Backmanin kanssa olemme samaa mieltä siitä, että se on oikea pohja maakunnalliselle kehittämiselle ja valtion piirihallinnon alueelliselle kehittämiselle.

Se, että verohallinnon osalta syntyi tällainen poikkeus, on totta. (Ed. Pekkarinen: Yhdessä osassa!) — Se oli yhdessä osassa verohallintoa. — Se oli kieltämättä virhepäätös, joka syntyi valtiovarainministeriön ja -ministerin voimakkaan painostuksen seurauksena.

Ed. V ä i s t ö : Arvoisa puhemies! On jotenkin outoa, että pääministeri joutuu täällä vetoamaan opposition ja opposition vastuuseen, kun ottaa huomioon, että työvoima- ja elinkeinokeskusasiasta hallintovaliokunta oli täysin yksimielinen ja että myös läänien kohtaloa koskevasta ratkaisusta valiokunnassa syntyi laaja enemmistö sille mietinnön pohjalle, joka täällä on käsitellyssä.

Pääministeri myönsi toisessa puheenvuorossaan, että läänejä tarvitaan. Ensin hän totesi, että ollaan siirtymässä kuntalähtöiseen hallintoon ja että maakuntien liitoille on siirretty vastuuta ja tehtäviä. Tosiasia on, että maakuntien liittoja kuntapohjaisena kuntayhtymähallintona tarvitaan, mutta niillä on selkeä työnjako valtion aluehallinnon kanssa. Aluekehityslainsäädäntö, joka viime kaudella hyväksyttiin, lähtee nimenomaan siitä, että vastuu alueiden kehittämisestä

on kunnilla ja valtiolla, ja tämä pitää meidän, myös pääministerin, täällä muistaa.

Pääministeri viittasi myös säästöihin. On tietysti kohtuutonta, että ne säästöt yritetään koota sieltä, missä tilanne tällä hetkellä on monin tavoin työllisyyttä ja alueiden kehitystä ajatellen kaikkein heikoin. Tämähän merkitsee voimavarojen keskittämistä sinne, missä muutoinkin jo menee paremmin. Me emme voi tällaista keskittämiskehitystä hyväksyä.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmin ministeri Backman ja nyt pääministeri Lipponen kytkivät läänien lukumäärän pudottamisen ja työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamisen hyvin vahvasti toisiinsa. Kyseessä on toki eduskunnalle osoitettu uhkavaatimus: Jos ette hyväksy läänien määrän pudottamista, ette saa myöskään työvoima- ja elinkeinokeskuksia.

Arvoisa puhemies! Yleensä tällaisia tarjouksia, joista ei voi kieltäytyä, tehdään Sisiliassa. Pääministeri totesi, ettei mikään aloite, joka tulee täältä eduskunnasta ja tähtää näiden keskusten perustamiseen, myöskään mene läpi. Tässä mielestäni pääministeri kyllä aliarvioi eduskunnan roolia ja aloitteenteko-oikeuksia.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Tästä asiasta on pulistua jo pari päivää, eikä ole varmaan enää mitään uutta sanottavana. Yhdyn kyllä pitkälle ed. Tiusasen näkemykseen, että tässä eduskunnan arvovaltaa ja parlamentarismia hyvin pahalla tavalla halveksitaan, kun tullaan kiristämään ja uhkailemaan maakuntien etujen kustannuksella.

Tämä on hyvin halveksittavaa toimintaa, arvoisa pääministeri. En voi tätä parlamentarismimissä ollenkaan hyväksyä. Kiristys on rikoslain mukaan rikos, ja tässä kuulimme hyvin vahvan kiristuksen arvovaltaiselta taholta.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Kristillisen liiton eduskuntaryhmältä löytyy uudistustahtoa, jota pääministeri peräänkuulutti. Me olemme valmiit viemään läpi työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamisen tässä yhteydessä tänä päivänä. Jos hallitus ei niitä pidä niin tärkeinä ja vetää esityksensä pois, niin kuin nyt uhkaus on, olemme valmiit lähtemään lakialoitteen taakse, että ne voidaan toteuttaa esimerkiksi vuoden 1998 alusta. Siihen on valmistelutyötä paljon tehty. Mielestäni näin pitäisi jatkua.

Mitään yhteyttä työvoima- ja elinkeinokeskuksilla ei kuitenkaan lääninhallinnon uudistamiseen ole sillä tavalla, etteikö voitaisi edetä näissä asioissa erikseen ja palauttaa lääninhallinnon uudistaminen kokonaan uudelleen suoritettavaksi. Siinäkin meidän eduskuntaryhmällämme on uudistustahtoa niin, että olemme valmiit harkitsemaan nollavaihtoehtoa, yhden läänin vaihtoehtoa tai seitsemän, kahdeksan tai yhdentoista läänin vaihtoehtoa, mutta tällaista vertailutyötä tämän pohjaksi ei ole Aluehallinto 2000 -projektissa tehty. Siihen käytettiin viitisentoista kuukautta aikaa. Eduskunnalle annettiin yksi kuukausi aikaa, kun tämä budjettilakina tänne tuotiin.

Mielestäni tämä menettely on ollut hallituksen toimesta harkitsematonta. Tämä kytkentä on harkitsematonta. Siksi totean, että me olemme valmiit uudistuksiin, mutta siihen on varattava aikaa. Selonteko- tai tiedonantomenettely olisi ollut myös opposition suuntaan erittäin hyvä toimenpide tällaisessa hallinnonuudistamisessa. Tässä on kysymys mallista, joka lyödään vuosiksi lukkoon. Siksi asia on myös tarkoin harkittava.

Ed. V e t e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Pääministeri totesi viidentoista työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamisen hyvyiden, mutta kuudestoista vesittäisi jo uudistuksen. En ymmärrä, miksi yksi pystyy tämän tekemään.

Vielä nostan tietyt asiat Keski-Pohjanmaasta esille. Ensi vuoden budjetissa ei ole enää määrärahoja Keski-Pohjanmaan metsäkeskukseen. Meillä voisi toimia sama malli kuin Kainuussa, maa- ja metsätalomalli, jos Keski-Pohjanmaa saisi työvoima- ja elinkeinokeskuksen. Jos emme saa, maaseutuelinkeinopiiri pyyhkiytyy myös pois ja tietyssä juoksussa myös Keski-Pohjanmaan ympäristökeskus. Rohkenen todeta näin, että Keski-Pohjanmaan maakunnallinen pohja murenee pois, jos emme saa ymmärtämystä omalle työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Vetoan kyllä edustajiin, että Keski-Pohjanmaa on se kuudestoista perustettava.

Ed. P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! En vie paljon aikaanne, vain muutama sana.

Ensinnäkin oli erinomainen asia, että pääministeri tuli ja osallistui keskusteluun. Hänen argumentaationsa oli tarpeellinen lisä siihen keskusteluun, mitä on käyty. Pääministeri vetosi kuitenkin keskustaan siinä, että se ei estäisi työvoima- ja elinkeinokeskusten syntymistä. Päämi-

nisteri totta kai näin voi tehdä ja hän sen tyylikkäästi teki.

Mutta minun tiedossani on, että ei vain keskusta-oppositio tässä asiassa ole jollakin tavalla keskeisessä asemassa, vaan hallituspuolueista ymmärtääkseni myös yksi hallitusryhmä kokonaan, ehkä yhtä tai kahta edustajaa lukuun ottamatta, kenties kokonaan Rkp:n ryhmä vastustaa, arvoisa pääministeri, teidän hallituksenne esitystä. Tämä kertoo siitä, että kysymys ei ole oppositio — hallitus-asetelmasta, vaan kysymys on sellaisesta asiasta, jossa läpi poliittisten ryhmien meillä edustajilla voi olla tunteeseen, järkeen, kokemukseen, oman alueemme terveisiin perustuvaa tahtoa ja näkemystä siitä, miten tämä asia tulisi hoitaa.

Olen aivan varma, arvoisa pääministeri, että te kunnioitatte meidän kaikkien näkemystä, kaikissa ryhmissä olevia itsenäisiä näkemyksiä ja itsenäistä tahdonmuodostusta tässä kysymyksessä. En usko, että kukaan haluaa vakavissaan tässä asiassa ketään painostaa.

Mitä tulee siihen, että hallitus haluaisi tällä ratkaisullaan siirtää päätösvaltaa jotenkin kuntapohjaiseen alueelliseen hallintoon, joudun kysymään: Missä on se tehtävä, jonka hallitus tällä esityksellään siirtää kuntapohjaiseen maakunnalliseen hallintoon? Ensimmäistäkään sellaista tehtävää tässä esityksessä ei ole. Tämä esitys ei vie tätä ajatusta, arvoisan pääministerin hienoa ja oikeata ajatusta sinänsä eteenpäin, ei tuumankaan vertaa. Sen sijaan tämä esitys, jos meni täällä läpi, veisi tätä teidän mainitsemaanne periaatetta päinvastaiseen suuntaan, takaperoiseen suuntaan.

Otan esimerkin vaikkapa Pohjois-Karjalasta tai Keski-Suomesta. Lääninhallituksille on jäänyt ja jää edelleenkin täsmälleen samat tehtävät, mitä niillä nyt on. Ei tämä niitä tehtäviä vähennä. Poliisi-, pelastus-, väestönsuojelu-, tuoteturvallisuus-, kuluttajansuoja-, lupahallinto, lisäksi sosiaali- ja terveystoimen, sivistystoimen eräät tehtävät, näin me kaikki tiedämme, ja vielä joukko muitakin. Totta kai vaikkapa Keski-Suomen maakunnan liiton, tai Pohjois-Karjalan liiton tai Etelä-Pohjanmaan liiton tai minkä tahansa muun maakunnan liiton kannalta on tärkeämpää ja tarkoituksenmukaisempaa, että sen yhteistyökumppanit, joihin myös lääninhallitukset kuuluvat, olisivat mahdollisimman monta kertaa alueelliselta jaotukseltaan yksi yhteen maakunnan liittojen kanssa. Eikö niin? Ei voida ajatella, miten maakunnan liittojen toimintaa jollakin tavalla tehostaisi se, että sen yksi merkittävä yhteis-

työkumppani, lääni, olisi maantieteelliseltä mitaltaan puoli Suomea jossakin tapauksessa. Ei sille perusteluja löydy.

Mitä tulee siihen väitteeseen, että lääninhallitusten tehtävät ovat siinä määrin vähentyneet, että sen takia ei läänejä tarvita, äsken luettelin lähes kaikki tehtävät, joukko muitakin tehtäviä lääninhallituksilla on. Pienimmässäkin lääninhallituksessa työskentelee 80 henkilöä, enimmäkseen 200 henkilöä. Pääministeri ja kaikki me muutkin varmaan täällä tiedämme, että Suomessa lähes kaikki, valtaosa valtion aluehallintoyksiköistä, ovat pienempiä kuin lääninhallitukset, eli koon tai tehtävien määrän perusteella ei löydy mitään järkisyytä siihen, että pitäisi perustaa suurläänejä. Tämäkään argumentti ei kerta kaikkiaan toimi.

Mitä tulee viimeiseen asiaan, joka nousi esille, että elinkeinokeskukset jotenkin toiminnallisesti tai kenties taloudellisesti, kun sitä argumenttia on käytetty, toteutuakseen ja onnistuakseen vaativat harvempaa läänijakoa, on tätäkin väitettä tai näkemystä vaikea perustella. Totta kai kunnioitan sen esittäjää, ken tällaista esittää, mutta ei löydy järkiperustetta myöskään tälle seikalle. Toivoisinkin, että keskustelun aikana joko hallintoministeri Backman tai pääministeri kertoisi, mitä toiminnallisia, elinkeinokeskusten asioiden hoitoon liittyviä perusteluita olisi olemassa tai sellaisia seikkoja, joiden tehtävien hoito suurläänipohjalta elinkeinokeskuksissa onnistuisi jotenkin paremmin kuin nykyisen läänijaotuksen pohjalta. Minulle riittää yksikin esimerkki sellaisista tehtävistä, joita elinkeinokeskukset hoitaisivat ja joitten tehtävien tehokkaampaa hoitoa, niin kuin sanoin, harvempi läänijako jotenkin edesauttaisi.

Arvaan, että tähän sanotaan, että harvempi läänijako vähentää kustannuksia ja että kun jostakin täytyy saada muutama kymmenen miljoonaa markkaa rahaa, niin ylläpidetään vähemmän läänejä, jolloin saadaan aikaan siitä eväät ja ainespuut useammille elinkeinokeskuksille. Jos oikein kuulin, esimerkiksi ed. Kimmo Kiljunen käytti erinomaisen puheenvuoron, jossa hän analysoi kustannuksia ei vain valtion kustannuksina taikka kuntien kustannuksina, vaan laajempina yhteiskunnallisina kustannuksina, kansantaloudellisina kustannuksina. Voidaan kyllä hyvin selkeästi osoittaa, että ei varmaan myöskään sellaisista säästöistä ole kysymys, jotka pakottaisivat tämän tyypiseen ratkaisuun, mitä ollaan esittämässä.

Kaikissa oloissa täysin riippumatta siitä, kuin

ka monta lääniä meillä on, elinkeinokeskusten perustaminen on perusteltua. Kiitän ministeri Backmania siitä, että hän on tässä asiassa toiminut aivan oikein elinkeinokeskusten perustamisen eteenpäin viemiseksi. Se on kaikissa oloissa perusteltua riippumatta siitä, onko läänejä yksitoista vai viisi. Ja kun kerran, niin kuin totesin ja monet edustajat ovat todenneet, nykyinen läänijako on tarkoituksenmukaisin vaihtoehto, miksi emme voi toimia niin kuin hallintovaliokunnan ylivoimainen enemmistö asiantuntijat kuultuaan ehdotti, että hyväksymme nykyisen läänijaon ja hyväksymme ne viisitoista tai mielellään kuusitoista elinkeinokeskusta, joita mietinnössä on esitetty?

Ed. Bremer merkitään länän olevaksi.

Ministeri B a c k m a n : Arvoisa puhemies! Haluan ensin kiittää ed. Pekkarista hyvin rakentavasta puheenvuorosta.

Vastaus, miten asiat liittyvät toisiinsa. Meillä aluehallinnossa on tietyt, rajalliset voimavarat, joita joudumme osana leikkauksia edelleenkin supistamaan. Meidän on tehtävä valinta. Yksi valinta on, että pidämme aluejaotuksen pohjana 11 lääniä ja kokoamme sille aluejaotukselle kaikki aluehallinnon tehtävät. Tämä ei edellisenkään hallituksen toimintapolitiikassa muodostanut pohjaa, koska esimerkiksi ympäristökeskukset irrotettiin lääninhallituksista ja siihen ei käynyt pohjaksi 11 aluetta, vaan tarvittiin 13 keskusta. Tämä kuvaa sitä, että läänijako ei ole enää toimiva aluejaotus muulle valtion aluehallinnolle, vaan tarvitsemme enemmän alueita.

Tällä hetkellä meillä on 13 työvoimapiiriä, 14 KTM:n piiriä ja ensi vuoden budjettiesityksessä maa- ja metsätalousministeriö esitti 13:a maaseutuelinkeinopiiriä. Hallituksen vastaantulo eduskuntaan 15 työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamiseksi olisi nimenomaan taloudellisesti mahdollista tehdä vain siten, että löydämme aluehallinnosta ne voimavarat, joilla voimme lisätä nykyistä piiriverkkoa näiden kolmen ministeriön toimipaikkaverkon osalta. Tämä on mahdollista ainoastaan siten, että aluehallinnossa löytyy jostain muualta säästöjä.

Kun lääninhallitusten tehtävät ovat vähentyneet niin paljon jopa kolmen viime vuoden aikana, että on voitu 700 henkilötyövuotta vähentää, vähentää 40 prosenttia henkilöstöä, se kuvaa mielestäni hyvin kolmen vuoden aikana tapahtu-

nutta muutosta. Näistä tehtävistä selviämme viidellä läänillä.

Lopuksi haluan todeta, että valtion tilintarkastajat vastikään kiinnittivät huomiota siihen, että kunkin hallituksen pitäisi vapaammin pystyä päättämään hallintokysymyksistä, oman alansa hallinnosta, ja eduskunta ei enää tällä hetkellä pääta laissa esimerkiksi ministeriöiden tehtäväjaosta. Pidän sen vuoksi en suinkaan koplauksena, vaan hyvin tarkoituksenmukaisena sitä, että ministeriöiden alaisesta piirihallinnosta ei säädetä lakitasoisesti, vaan siihen annetaan resurssit budjetissa ja budjettiratkaisuun suunnataan tuon hallinnon kehittämistä.

Ed. **V e h k a o j a** : Arvoisa puhemies! Arvostan suuresti pääministeri Lipposta ja hänen yritystään koota hallituksen rivejä tässä kysymyksessä. Se on hänen tehtävänsäkin. Parlamentarismin kannalta arveluttava puheenvuoro kuitenkin oli, koska kuitenkin on käynyt jo ilmi, että koko eduskunta haluaa elinkeino- ja työvoimakeskukset. Mielestäni oikea johtopäätös olisi, että ne myös perustetaan, kävipä lääniasiaa miten tahansa. Nähdäkseni eduskunnan tahdon pitäisi ohjata myös hallituksen päätöksentekoa.

Ed. **V i r t a n e n** : Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt ns. oppositiopopulismi iski, niin toteaisin, kun ed. Väistö totesi, että on outoa, että pääministeri vetoaa oppositioon ja varsinkin oppositioon vastuuseen, sen, että ns. oppositiopuolue keskusta, joka siis ei oikeastaan ole oppositiopuolue, vaan valtapuolue, joka nyt sattuu kerrankin olemaan oppositiossa, on erittäin paljon vastuussa juuri siitä, että tämä tilanne on tämä. Siinä ministeri Backman ja pääministeri ovat täysin oikeassa, ja tämä on täysin karmanlakimainen jatke sille törppöilylle, mikä edellisen hallituksen aikana tässä asiassa suoritettiin. Mutta tämän olisi voinut toki hoitaa muutenkin kuin koplaamalla nämä kaksi asiaa yhteen ja niistä nyt tämä, voisiko sanoa, peli on syntynyt. Eli ainakin se osa oppositiota, joka ei ole vastuussa edellisestä mokasta, ottaa tämän erittäin vastuullisesti. Mutta toivon myös, että se osa oppositiota, joka on siis eräänlaista oppositiota, tunnustaisi edes oman vastuunsa tässä asiassa, kun ei näytä mitenkään tunnustavan vastuutaan siitä tilasta, missä maa edelleen tällä hetkellä on.

Ed. **H u o t a r i** : Arvoisa puhemies! Viimeinen lento meni jo. Olemme tehneet 20 miljardin leikkaukset tiukasti kädet sidottuina. Nyt emme

kykene tekemään päätöstä hallinnon uudistamisesta.

Olen samaa mieltä pääministeri Lipposen kanssa siitä, että tämä läänipäätös on nyt tehtävä ja tällä päätöksellä vahvistetaan maakuntien liittojen roolia.

Muistutan, että tälläkin hetkellä on olemassa kaksi läänää, joissa välimatkat ovat erittäin pitkät. Pitäisikö nekin pilkkoa pienemmiksi, jos välimatkoja käytetään tämän päätöksen esteenä?

Toivon, että joskus tämä määrä energiaa käytettäisiin myös muihin asioihin kuin hallintoon.

Ed. **P e k k a r i n e n** : Arvoisa puhemies! Ministeri Backmanin puheenvuoron johdosta totean, että olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä siitä, että valtion aluehallinnon pohjajano tulee olla maakuntajoon mukainen ja niin monessa valtion aluehallintoviranomaisessa kuin se suinkin on mahdollista maakuntajakoa tulisi noudattaa. Tälle tielle onkin lähdetty, niin kuin, ministeri Backman, sanoitte, muun muassa ympäristökeskusten ja nyt elinkeinokeskusten kohdalla jnp. Se on aivan oikea tie. Mutta sillä ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että mainitun periaatteen toteuttaminen jollakin tavalla puhuisi suurlääniä puolesta. Miksi läänihallinnon kohdalla pitäisi menetellä toisin kuin kaiken muun valtion aluehallinnon kohdalla pitäisi menetellä, kun kaikessa muussa halutaan mieluummin, sanoisiko, useampia alueviranomaisia? Miksi lääninhallinto muodostaisi tästä sen poikkeuksen, että niitä pitäisi olla huomattavasti vähemmän?

Sanon vielä niille edustajille, jotka täällä ovat viitanneet edellisen hallituksen aikaan, että edellisen hallituksen toimesta tehtiin nimenomainen periaatepäätös siitä, että suuralueita ei muodosteta, aivan niin kuin täällä edellisen hallituksen pääministeri sanoi ja aivan niin kuin täällä olevat kaksi edellisen hallituksen hallinnon kehittämisen ministerivaliokunnan jäsentä edustajat I. Kanerva ja S. Pietikäinen hyvin tarkkaan asian muistavat.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Yleiskeskustelussa on ed. Mikkola ed. Drombergin kannattamana ehdotanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin I vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy hallintovaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittoa, on ed. Mikkolan ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho, Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Andersson J., Anttila U., Aula, Biaudet, Brax, Bremer, Enestam, Hassi, Holopainen, Hurskainen, Huuhtanen, Hyssälä, Ihämäki, Immonen, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kallis, Kanerva I., Kanerva S., Kankaanniemi, Karjula, Karpio, Kiljunen, Kiviniemi, Knaapi, Kokkonen, Komi, Korhonen R., Korteniemi, Koski M., Koskinen H., Krohn, Kukkonen J., Kuoppa, Kuosmanen, Kurola, Kääriäinen, Laakso, Lahtela, Laine, Laitinen, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lämsä, Löw, Malm, Manninen, Myllyniemi, Nyby, Olin, Partanen, Pehkonen, Pekkarinen, Pesälä, Pietikäinen M., Polvi, Puhjo, Pulliainen, Pykäläinen, Ranta-Muotio, Rehn, Rosendahl, Ryhänen, Saari, Saarnio, Smeds, Suhola, Tahvanainen, Takkula, Tennilä, Tiilikainen, Tiusanen, Tykkyläinen, Törnqvist, Vanhanen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Viljamaa, Virtanen, Vistbacka, Vuorensola, Väistö, Wahlström ja Wideroos.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Antvuori, Apukka, Aura, Backman, Bryggare, Dromberg, Elo, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Halonen, Heinonen, Hellberg, Helle, Huotari, Huttu-Juntunen, Häkämies, Hämäläinen, Itälä, Jaakonsaari, Joenpalo, Juhantalo, Juurola, Kaarilahti, Kalli, Kallio, Kalliomäki, Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Koistinen, Korhonen M., Korkeaoja, Koski V., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Kuisma, Laaksonen, Lamminen, Lapintie, Lindqvist, Lindroos, Lindén, Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Mikola, Mähönen, Mölsä, Mönkäre, Niinistö, Nikula, Nurmi, Ojala A., Ojala R., Peltomo, Penttilä, Perho, Pietikäinen S., Pohjola M.,

Pohjola T., Prusti, Puisto, Rajamäki, Rantanen, Rask, Rauramo, Rehula, Rimmi, Rinne, Roos, Saarinen, Sasi, Savela, Siimes, Skinnari, Soininvaara, Taina, Tarkka, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Uotila, Vartiainen, Vihriälä, Viitami, Viitanen, Vokkolainen, Vähänäkki ja Zyskowitz.

Poissa äänestyksestä ovat edustajat Norrback, Räsänen ja Saapunki.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 95 jaa- ja 101 ei-ääntä; poissa 3. (Ään. 1)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt ed. Mikkolan ehdotuksen mukaisesti I vastalauseeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Eduskunta ryhtyy I vastalauseeseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että pykälä hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

”Suomessa ovat seuraavat läänit: Uudenmaan lääni, Turun ja Porin lääni, Ahvenanmaan lääni, Hämeen lääni, Kymen lääni, Mikkelin lääni, Kuopion lääni, Pohjois-Karjalan lääni, Vaasan lääni, Keski-Suomen lääni, Oulun lääni ja Lapin lääni.”

Ed. K a r p i o : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Väistön tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Väistö ed. Karpion kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ed. Mikkolan ehdotus ”jaa”, ed. Väistön ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Antvuori, Apukka, Aura, Backman, Bryggare, Dromberg, Elo, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Halonen, Heinonen, Hellberg, Helle, Huotari, Huttu-Juntunen, Häkämies, Hämäläinen, Itälä, Jaakonsaari, Joenpalo, Juurola, Kaari-lahti, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Kautto, Kekkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Kuisma, Kurola, Laaksonen, Lamminen, Lapintie, Lindqvist, Lindroos, Lindén, Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Niinistö, Nikula, Nurmi, Ojala A., Ojala R., Peltomo, Penttilä, Perho, Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Prusti, Puisto, Rajamäki, Rantanen, Rask, Rauramo, Rehula, Rimmi, Rinne, Roos, Saarinen, Sasi, Savela, Siimes, Skinnari, Soininvaara, Taina, Tarkka, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Uotila, Vartiainen, Viitamies, Viitanen, Virtanen, Vokkolainen, Vähänäkki ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho, Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Andersson J., Aula, Biaudet, Brax, Bremer, Enestam, Hassi, Holopainen, Hurskainen, Huuhtanen, Hyssälä, Ihämäki, Immonen, Jansson, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kallis, Kanerva S., Kankaanniemi, Karjula, Karpio, Kiljunen, Kiviniemi, Knaapi, Kokkonen, Komi, Korhonen R., Kortenieniemi, Koski M., Koskinen H., Krohn, Kukkonen J., Kuoppa, Kuosmanen, Kääriäinen, Laakso, Lahtela, Laine, Laitinen, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lämssä, Löf, Malm, Manninen, Myllyniemi, Olin, Partanen, Pehkonen, Pekkarinen, Pesälä, Pietikäinen M., Polvi, Puhjo, Pulliainen, Ranta-Muotio, Rehn, Rosendahl, Ryhänen, Saari, Saarnio, Smeds, Suhola, Tahvanainen, Takkula, Tennilä, Tiilikainen, Tiusanen, Tykkyläinen, Törnqvist, Vanhanen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viljamaa, Vistbacka, Vuorensola, Väistö, Wahlström ja Wideroos.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila U., Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Kalli, Kemppainen, Koistinen, Korkea-osa, Mölsä ja Pykäläinen.

Poissa äänestyksestä ovat edustajat Leppänen P., Norrback, Nyby, Räsänen ja Saapunki.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 88 ei-ääntä, 9 tyhjää; poissa 5. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Mikkolan ehdotuksen.

2—14 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy I vastalauseeseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1 §

Keskustelu:

Ed. V e t e l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 1 §:n 1—3 momentti hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

”Elinkeinojen ja työvoima-asioiden edistämistä varten on työvoima- ja elinkeinokeskuksia (keskus).

Keskukset ovat seuraavilla toimialueilla: Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta, Etelä-Häme, Pirkanmaa, Kymi, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi.

Keskusten toimialueiden rajat, toimipaikat ja nimet määrää valtioneuvosto.”

4 ja 5 momentti hyväksyttäisiin mietinnön 2 ja 3 momentin mukaisina.

Ed. K a l l i s : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Veteläisen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Veteläinen ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin hänen edellä esittämässään muodossa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Ed. Mikkolan ehdotus ”jaa”, ed. Veteläisen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Anttila U., Antvuori, Apukka, Aura, Backman, Biaudet, Brax, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Enestam, Filatov, Gustafsson, Haatainen, Halonen, Hassi, Heinonen, Hellberg, Helle, Huotari, Hurskainen, Huttu-Juntunen, Häkämies, Hämäläinen, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Juurola, Kaarilahti, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Kanerva S., Kantalainen, Karhunen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kiljunen, Knaapi, Kokkonen, Korhonen M., Koski V., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Kuisma, Kurola, Laakso, Laaksonen, Lamminen, Lapintie, Lax, Lindroos, Lindén, Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Löf, Malm, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Niinistö, Nikula, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala R., Pelto-mo, Perho, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puisto, Rajamäki, Rantanen, Rask, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Rosendahl, Saarinen, Saarnio, Sasi, Siimes, Skinnari, Soininvaara, Taina, Tiilikainen, Tiuri, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Uotila, Vartiainen, Viitamies, Viitanen, Vokkolainen, Vähänäkki, Wideroos ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho, Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Aula, Huuhtanen, Hyssälä, Ihamäki, Immonen, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karjula, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korhonen R., Korkea-oja, Korteniemi, Koski M., Koskinen H., Kuoppa, Kuosmanen, Kääriäinen, Laine, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Pekkarinen, Penttilä, Pesälä, Puhjo, Pulliainen, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Saari, Savela, Smeds, Suhola, Takkula, Tarkka, Tenilä, Vanhanen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Vistbacka, Vuorensola, Väistö ja Wahlström.

”Tyhjää” äänestävät seuraavat edustajat:

Andersson J., Holopainen, Krohn, Kukkonen J., Lahtela, Laitinen, Olin, Partanen, Pykäläinen, Tahvanainen, Tiusanen, Viljamaa ja Virtanen.

Poissa äänestyksestä ovat edustajat Leppänen P., Norrback, Räsänen ja Saapunki.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 65 ei-ääntä, 13 tyhjää; poissa 4. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Mikkolan ehdotuksen.

2—11 §, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta I vastalauseeseen sisältyvien

3. lakiehdotuksen 1 ja 4 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

4. lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

10. lakiehdotuksen 4 ja 24 §, voimaantulo-
säännös, johtolause ja nimike,

11. lakiehdotuksen 3 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

12. lakiehdotuksen 18 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

13. lakiehdotuksen 54 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

14. lakiehdotuksen 36 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

15. lakiehdotuksen 44 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

16. lakiehdotuksen 65 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

17. lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

18. lakiehdotuksen 22 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

19. lakiehdotuksen 23 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

20. lakiehdotuksen 52 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

21. lakiehdotuksen 23 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

22. lakiehdotuksen 13 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

23. lakiehdotuksen 13 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

24. lakiehdotuksen 127 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

25. lakiehdotuksen 5 §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

26. lakiehdotuksen 38 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

27. lakiehdotuksen 17 a §, voimaantulosään-
nös, johtolause ja nimike,

28. lakiehdotuksen 11 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

29. lakiehdotuksen 35 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

30. lakiehdotuksen 12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

31. lakiehdotuksen 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy I vastalauseen mukaiseen ehdotukseen hallituksen esitykseen sisältyvien 5.—9. lakiehdotuksen hylkäämisestä.

P u h e m i e s : Eduskunta yhtyyneen hallintovaliokunnan mietinnön toiseen ponteen sisältyvään ehdotukseen lakialoitteeseen n:o 55/1996 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Hyväksytään.

P u h e m i e s : Kun hallintovaliokunnan mietintöä ei ole muuttamattomana hyväksytty, asia lähetetään suureen valiokuntaan.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. T u o m i o j a : Arvoisa puhemies! Suuren valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että suuri valiokunta kokoontuu välittömästi tämän täysistunnon päätyttyä.

Poistoja päiväjärjestyksestä

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksestä poistetaan 2)—8) asia.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.45.

Täysistunto lopetetaan kello 17.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen